

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ВИГОТОВЛЕННЯ СУВЕНІРІВ «НАРОДНІ РЕМЕСЛА»

(Основний рівень I-II роки навчання)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Молодший шкільний вік – сприятливий період для розвитку творчих здібностей дитини, її образного мислення, емоційного сприйняття дійсності й активного ставлення до неї. Заняття в гуртку виготовлення сувенірів допомагає дітям розумно та цікаво проводити свій вільний час, пробуджує допитливість, любов до знань. Навчальна програма реалізується в гуртках науково-технічного напрямку художньо-технічного профілю та спрямована на вихованців віком від 6 до 9 років.

Метою навчальної програми є формування ключових компетентностей особистості засобами технічної творчості.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:
пізнавальна – оволодіння основними поняттями та знаннями технічної творчості, декоративно-ужиткового мистецтва, особливостями моделювання та конструювання;

практична – набуття навичок самостійно виготовляти вироби, виконувати технологічні операції, вміння працювати з різними матеріалами та інструментами; орієнтування в інформаційному просторі;
творча – забезпечення розвитку творчих здібностей гуртківців, виховання естетичного смаку, творчої уяви, фантазії, сприяння визначенню індивідуального стилю роботи;

соціальна – розвиток позитивних якостей особистості: працелюбність, наполегливість у досягненні мети, відповідальність за результат власної діяльності; виховання шанобливого ставлення до духовних та матеріальних цінностей світової та вітчизняної культур.

Програма є адаптованою, створена на основі навчальної програми з позашкільної освіти науково-технічного напрямку (Випуск 1, Київ-2014), рекомендованої (Лист МОН України №1/11-17865 від 11.11.2014).

Навчальна програма передбачає 2 роки навчання основного рівня
Основний рівень 1-й рік навчання – 144 год. (4 год. на тиждень),
Основний рівень 2-й рік навчання – 144 год. (4 год. на тиждень).

Склад групи може поповнюватися дітьми віком 7-9 років, які мають відповідну підготовку та певні навички в роботі.

На основному рівні навчання вихованці поглиблюють знання, вдосконалюють уміння та навички роботи за темами розділів програми початкового рівня і вивчають нові: «Паперовий фітодизайн», «В'язання гачком», «Бісероплетіння», «Макраме».

Навчання в гуртку допомагає вихованцям краще засвоювати матеріал багатьох шкільних предметів і навчальних курсів: «Художня праця», «Трудове навчання», «Мистецтво», «Я і Україна» та інших, а також дає основу для навчання в гуртках декоративно-ужиткового мистецтва.

Упродовж всього періоду навчання проводиться у поєднанні колективних занять з індивідуально-фронтальною роботою.

Під час занять використовуються різноманітні методи навчання: словесні (лекції, бесіди, пояснення), наочні (демонстрація ілюстрацій, схем, креслень, зразків виробів, екскурсії на виставку), практичні (самостійна розробка схем, ескізів, виготовлення виробів). Вагоме місце у навчальному процесі гуртка займають ігри, конкурси та вікторини як методи стимулювання вихованців. Наприкінці кожного заняття проводиться коротке опитування, вікторина. Підсумком роботи з окремих тем є тематичне опитування, тестування, практична робота. Наприкінці кожного півріччя проводиться виставка робіт у гуртку і відбір експонатів на виставки-конкурси в закладі та районну виставку дитячої творчості.

Програма є орієнтовною. За необхідності керівник гуртка може внести до програми певні зміни на свій розсуд, які не повинні впливати на загальний зміст навчальної програми та кількість навчальних годин. Незмінними мають залишатися мета, завдання і прогнозований результат освітньої діяльності. Початковий рівень, перший рік навчання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (основний рівень I рік навчання)

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Усього	Теоретичні	Практичні
I.	Вступне заняття	2	2	-
II.	Робота з природними матеріалами:			
	- вироби, оздоблені аплікацією і насіння зерняток, кісточок рослин;	24	2	22
	- об'ємні вироби із рослинних матеріалів.	6	2	4
III.	Робота з папером і картоном:			
	- витинанка	10	2	8
	- паперопластика	18	4	14
	- художнє конструювання в техніці паперопластики	12	2	10
IV.	Новорічні та різдвяні подарунки:			
	- вітальні листівки;	6	2	4
	- сувеніри;	12	2	10
	- ялинкові іграшки і прикраси.	16	4	12
V.	Робота з текстильними матеріалами:			
	- плетіння гачком.	26	2	24
VI.	Виконання виставкових робіт.	10	-	10
VII.	Підсумкове заняття.	2	2	-
	Разом:	144	26	118

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. Вступ (2 год.)

Програма, завдання та план роботи гуртка. Сувенір-подарунок. Цінність власноруч виготовлених подарунків. Правила вручення подарунків. Бесіда про правила дорожнього руху.

Розділ II. Робота з природними матеріалами (30 годин)

Вироби, оздоблені аплікацією із насіння, зернятком і кісточок рослин (24 години).

Теоретична частина. Повторення матеріалу першого року навчання. Організація робочого місця. Підготовка природних матеріалів. Принципи створення ескізів, композицій симетричних, асиметричних, орнаментальних форм. Прийоми виготовлення основ для аплікацій. Технологія виготовлення тарілки із пап'є-маше. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення листівки, шкатулки з картону, оздоблених природними матеріалами; декоративної тарілки і вази із пап'є-маше, оздоблених аплікацією із насіння, зернятком і кісточок.

Об'ємні вироби з рослинних матеріалів (6 годин)

Теоретична частина. Ознайомлення з історією створення об'ємних квіткових композицій. Мистецтво складання осінніх і зимових букетів. Силуетні й об'ємні букети. Поняття про стиль, форму. Поняття про тематичні композиції. Основні прийоми та способи аранжування. Способи виготовлення основ для рослинних композицій. Значення фону при складанні сюжетного букету. Порядок розміщення рослин в об'ємному букеті. Значення форми і кольору вази для осіннього і зимового букетів. Вікторина на тему: «Природа і творчість».

Практична частина. Складання осіннього та зимового міні-букетів, робота за власним задумом.

Розділ III. Робота з папером і картоном (40 годин)

Витинанки (10 годин)

Теоретична частина. Повторення матеріалу першого року навчання. Витинанка в українському декоративно-прикладному мистецтві. Місце витинанки в оселях наших предків. Методика виконання витинанок. Ескізи. Виготовлення витинанок. Декоративне святкове панно. Самостійна розробка ескізів, робота в матеріалі. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина.

Виготовлення сувенірів-витинанок, самостійне виготовлення панно.

Паперопластика (18 годин)

Теоретична частина. Види паперопластики. Прийоми трансформації паперу: надрізи, згини, загинання, скручування, гофрування. Декоративність, пластичність форми і поверхні рельєфних виробів із паперу.

Практична частина. Виготовлення рельєфних розеток різних геометричних форм, рельєфної композиції на площині, панно «Квітка».

Художнє конструювання в техніці паперопластики (12 годин)

Теоретична частина.

Стилізація форми. Створення художнього образу.

Робота за схемами. Аналіз виконаних робіт. Вікторина на тему: «Папір і види художньої роботи з ним».

Практична частина. Виготовлення об'ємних фігурок звірів і тварин.

Розділ IV. Новорічні та різдвяні подарунки, сувеніри, іграшки та ялинкові прикрас (34 години)

Вітальні листівки (6 годин)

Теоретична частина. Традиції зустрічі Нового року в різних країнах.

Різдвяні свята в Україні. Виготовлення новорічних подарунків – безмежний простір для фантазії й творчості. Правила безпечної праці з ножицями. Вітальні листівки в техніці аплікації та паперопластики. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення вітальних листівок застосовуючи техніки аплікації та паперопластики.

Сувеніри (12 годин)

Теоретична частина. Особливості оздоблення новорічних сувенірів із різних матеріалів. Залежність якості та естетичного вигляду виробу від акуратності виконання. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення сувеніра «Ялинка» із шишки, панно «Ялинкова гілка» в техніці паперопластики, карнавальної маски.

Ялинкові іграшки та прикраси (16 годин)

Теоретична частина. Технологія виготовлення ялинкових іграшок із шаркалуп горіхів, яєць, синтепону. Оформлення робіт. Сніжинки в техніці паперопластики. Аналіз виконаних робіт. Конкурс «Новорічні фантазії».

Практична частина. Виготовлення іграшок і сніжинок.

Розділ V. Робота з текстильними матеріалами (26 годин)

Плетіння гачком (26 годин)

Теоретична частина. Історія розвитку художнього плетіння. Відомості про інструменти і матеріали. Властивості та якість ниток. Підбір гачків.

Положення рук і пальців під час роботи з гачком. Умовні позначення.

Плетіння різноманітних елементів: ланцюжок, ведуча петля, глуха петля, петлі повороту або підйому; стовпчики без накиду, стовпчики з одним і декількома накидами. Двобічне плетіння. Плетіння по колу. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Конкурс на тему «Майстри рукоділля».

Практична частина. Виконання аплікацій «Ваза з квітами» та «Веселка» на тканині за допомогою різнокольорових ланцюжків і кілечок.

Розділ VI. Виконання виставкових робіт (10 годин)

Виготовлення робіт на виставки дитячої творчості.

Розділ VII. Підсумкове заняття (2 години)

Підсумки роботи за навчальний рік, нагородження кращих учнів. Ігри, конкурси, вікторини.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- принципи створення ескізів, композицій симетричних, асиметричних та орнаментальних форм;
- технологію виготовлення витинанок, створювання вітальних листівок в техніці аплікації та паперопластики;
- види декоративних робіт із природних матеріалів;
- правила складання сухих букетів і композицій;
- види ниток, тканин; інструменти для роботи з ними;
- розташування кольорів у колірному колі;
- основні прийоми плетіння гачком;

Вихованці мають вміти:

- виготовляти витинанки, вироби способом паперопластики за схемами;
- створювати композиції, букети, конструювати вироби із природних форм;
- плести гачком ланцюжок, виконувати прості аплікації за допомогою різнокольорових ланцюжків і колечок.

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

пізнавальна – набуття знань з основ технічної творчості, декоративно - ужиткового мистецтва, оволодіння поняттями та знаннями про матеріали й інструменти;

практична – формування вмінь і навичок роботи з різними матеріалами й інструментами, прийомів виготовлення виробів і виконання простих технологічних операцій;

творча – формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавального інтересу, уяви, фантазії;

соціальна – виховання поваги до звичаїв і традицій українського народу, бережливого ставлення до рідної природи.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

(основний рівень II рік навчання)

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Усього	Теоретичні	Практичні
I.	Вступне заняття	2	2	-
II.	Робота з папером і картоном:			
	- паперовий фітодизайн;	12	2	10
III.	Робота з текстильними матеріалами:			
	- плетіння гачком	18	4	14
	- декоративне панно з текстильних матеріалів	18	2	16
IV.	Новорічні та різдвяні сувеніри, іграшки, прикраси:	18	2	16
V.	Геометрична вишивка:	16	4	12
VI.	Бісероплетіння:			

	- історія бісероплетіння, види бісерного рукоділля;	10	2	8
	- фенечки і браслети;	14	2	12
	- бутоньєрки і брошки	16	2	14
VII.	Великодні сувеніри. Виконання виставкових робіт	18	-	18
VIII.	Підсумкове заняття.	2	-	2
	Разом:	144	22	122

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. Вступ (2 години)

Програма, завдання та план роботи гуртка. Сувенір у сучасному житті. Естетика у виготовленні і оздобленні сувенірних виробів.

Розділ II. Робота з папером і картоном (12 годин)

Паперовий фітодизайн (12 годин)

Теоретична частина. Паперовий фітодизайн – поєднання художньої творчості з папером і мистецтва аранжування. Види дизайну. Штучні квіти з паперу.

Матеріали та інструменти. Правила безпечної праці з ножицями, шилом. Послідовність виготовлення квітів. Виготовлення викрійок пелюсток і листочків (трафаретів). З'єднання пелюсток у квітку. Створення сувенірів. Розміщення композицій на основі. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Виставка робіт на тему «Папір і творчість».

Практична частина. Створення сувенірів і композицій із паперових квітів.

Розділ III. Робота з текстильними матеріалами (36 годин)

Плетіння гачком (18 годин)

Теоретична частина. Творче використання плетіння гачком у сучасному інтер'єрі та одязі. Правила безпечної праці з гачком. Плетіння ланцюжка. Плетіння стовпчиків різноманітної будови: стовпчики без накиду, стовпчики з двома і більше накидами, кілька стовпчиків з однією верхівкою. Початок і кінець ряду по колу. Схеми візерунку серветки. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення серветки та іграшки за описами й схемами.

Декоративне панно з текстильних матеріалів (18 годин)

Теоретична частина. Об'ємна аплікація на тканині. Створення композиції на площині. Кольорова гама. Теплі та холодні кольори. Просторове рішення. Зоровий центр. Замальовка композицій. Підбір матеріалів і кольорів тканини. Виготовлення пелюсток, квітів, листя. Розміщення й закріплення композиції на основі. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення декоративних панно з текстильних матеріалів за малюнками

- схемами і власним задумом.

Розділ IV. Новорічні та різдвяні сувеніри, іграшки, прикраси (18 годин)

Святкування Нового року та Різдва в Україні і за кордоном. Конструювання сувенірів із паперу, ниток, тканини. Оформлення виробів. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення вітальної листівки технікою орігамі, плетених сніжинок, сувеніру «Дід Мороз» із тканини.

Розділ V. Геометрична вишивка (16 годин)

Теоретична частина. Нитковий дизайн. Нанесення на картон чи вишивання на тканині геометричних узорів. Методика виконання робіт. Створення схеми виробу. Перенесення схеми на основу. Послідовність вишивання односторонніх виробів. Послідовність вишивання двобічних виробів. Колорит геометричних вишивок. Аналіз виконаних робіт. Гра на тему: «Кольори весни».

Практична частина. Виготовлення вітальних листівок, панно.

Розділ VI. Бісероплетіння (40 годин)

Історія бісероплетіння. Види бісерного рукоділля (10 годин)

Теоретична частина. Історія винаходу бісеру. Розвиток бісероплетіння. Матеріали та інструменти. Правила безпечної праці з голкою та бісером. Підготовка до роботи. Організація робочого місця. Основні терміни. Схеми й описи виробів. Види бісерного рукоділля: нанизування, вишивка, в'язання, плетіння.

Практична частина. Виготовлення намиста методом нанизування.

Фенечки й браслети (14 годин)

Теоретична частина. Поява фенечок у 50-х роках XX ст., їх символічне значення. Технологія виготовлення плоских фенечок. Технологія виготовлення об'ємних браслетів. Кольорова гама фенечок і браслетів. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення фенечок і браслетів за схемами й описами, самостійна розробка візерунків.

Бутоньєрки та брошки (16 годин)

Теоретична частина. Технологія виготовлення бутоньєрок методом нанизування на тонкий дріт. Виконання квітів, бутонів, листочків. З'єднання елементів і оформлення виробу. Аналіз виконаних робіт.

Технологія виготовлення брошок, вишитих бісером. Виготовлення основи з картону. Обтягування картонної основи тканиною. Вишивка візерунка. Виготовлення підвісок. Оформлення брошки. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення бутоньєрки «Вишневий цвіт» та брошки «Березові сережки»

Розділ VII. Великодні сувеніри.

Виконання виставкових робіт (18 годин)

Теоретична частина. Народні звичаї та обряди. Колорит українських писанок. Підготовка яєць: обклеювання папером, ґрунтовка, фарбування. Виготовлення ажурної сітки. Послідовність обплетення кільцями. Аналіз виконаних робіт. Гра «Поле чудес» на тему: «Бісерне с'яво».

Практична частина. Виготовлення великодніх яєць, обплетених сіткою й кільцями.

Розділ VIII. Підсумкове заняття (2 години)

Підведення підсумків роботи гуртка. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- основні дані про естетику й дизайн, традиційне українське народне мистецтво та види декоративно - ужиткового мистецтва, основні календарно
- обрядові свята українського народу, пов'язані з художньо-трудовою діяльністю;
- основні види роботи з папером, нитками, тканиною, бісером й іншими матеріалами;
- види матеріалів для художньої обробки та їхні властивості (текстура, фактура);
- основи графічної грамоти, композиції та кольорознавства;
- прийоми композиційного рішення в декоративній і тематичній композиції; виражальні можливості кольору; критерії оцінювання виробів із позиції художньої естетики;
- основні прийоми роботи в техніці орігамі; паперовий фітодизайн, аплікація на тканині, в'язання гачком, макраме, «геометрична» вишивка, бісероплетіння;
- правила безпечного користування інструментами.

Вихованці мають вміти:

- розміщувати зображення на заданій поверхні;
- виконувати об'ємні композиції, конструювати й виготовляти сувеніри з різноманітних матеріалів, оздоблювати їх;
- добирати матеріали за їхніми властивостями, а також інструменти та пристосування залежно від обробки матеріалів і конструкції виробу;
- втілювати в практичній роботі різні засоби організації композиції; вибір формату, елементів композиції, засоби визначення композиційного центру (розміром, кольором, тоном, фактурою тощо).

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

пізнавальна –ознайомлення з основами технічної творчості, декоративно-ужиткового мистецтва, моделювання й конструювання, оволодіння поняттями, знаннями про матеріали й інструменти;

практична –формування вмінь і навичок роботи з різними матеріалами й інструментами, прийомів виготовлення виробів і виконання технологічних операцій;

творча –задоволення потреб особистості у творчій самореалізації,

формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавального інтересу, творчої уяви, фантазії, емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток;

соціальна –виховання поваги до звичаїв і традицій українського народу, бережливого ставлення до рідної природи, розвиток позитивних якостей емоційно-вольової сфери (доброзичливе ставлення до людей, охайність і старанність у роботі).

Орієнтовний перелік обладнання

№ з/п	Основне обладнання	Кількість, шт.
Матеріали		
1.	Папір ксероксний	10000 листів
2.	Набір кольорового паперу	5000 листів
3.	Картон кольоровий	15 наборів
4.	Фарби акварельні	15 наборів
5.	Клей ПВА (250г)	10 банок
6.	Фломастери	15 наборів
7.	Папір-ватман А1	100 листів
8.	Папір для малювання А1	100 листів
9.	Папір для обгортки подарунків А2	200 листів
10.	Роздатковий матеріал	15 наборів
11.	Наочні посібники	15 наборів
12.	Текстильні матеріали	15 наборів
13.	Природний матеріал	15 наборів
Прилади та інструменти		
1.	Лінійка металева 30 мм	15
2.	Лінійка масштабна	15
3.	Косинець	10
4.	Ножиці	15
5.	Канцелярський ніж	15
6.	Циркуль учнівський	15
7.	Пінцет	15
8.	Транспортир	5
9.	Пензлик	15
10.	Щітка для клею	15
11.	Олівці кольорові	15 наборів
12.	Олівці графічні	15
13.	Кулькові ручки	50
14.	Гумка	10
15.	Шило	15
16.	Голка	15

ЛІТЕРАТУРА

1. Програми з позашкільної освіти художньо-естетичний напрям. Випуск 2., Київ «Грамота» 2009.